

Juraj Sipko

PROFESNÝ ŽIVOTOPIS

PRACOVNÉ SKÚSENOSTI

- 06/2014 – **Ekonomický ústav SAV**
Riaditeľ; **Hlavný redaktor** pre Ekonomický časopis
- 06/2009 – 06/2014 **Paneurópska vysoká škola, Fakulta ekonomiky a podnikania**
Prodekan, pre vedu a výskum a zahraničné vzťahy
Docent, zameranie výučby a výskumu: financie a mena, medzinárodné financie a svetová ekonomika, medzinárodné hospodárske vzťahy
- 10/2007 – 01/2013 **Národná banka Slovenska**
Poradca guvernéra NBS - príprava stanovísk k materiálom na rokovania: v bankovej rade, vo vláde, na rokovanie ECB a koordinácia a príprava prezentácií a vystúpení guvernéra NBS doma a v zahraničí
- 10/2006 – 01/2013 **City University, Vysoká škola manažmentu**
Docent, zameranie výučby: makroekonomika, medzinárodný obchod, medzinárodné podnikanie a svetová ekonomika (v slovenskom a anglickom jazyku)
- 06/2000 – 08/2006 **Medzinárodný menový fond, Svetová banka, Washington, D.C.**
Poradca výkonných riaditeľov, belgická konštituencia
- Hlavné úlohy:**
Makro-mikroekonomická a finančná analýza priemyselne vyspelých štátov, štátov EÚ a rozvojových štátov, hodnotenie vývoja kapitálových a finančných trhov, analýza vývoja svetovej ekonomiky, vrátane nerovnováh platobných bilancii, analýza vývoja výmenných kurzov, zadlženosti, chudoby, hladu, hodnotenie poskytovania technickej pomoci, vrátane komplexného hodnotenia vývoja slovenskej ekonomiky
- 02/1994 – 05/2000 **Ministerstvo financií Slovenskej republiky**
Riaditeľ, Odbor medzinárodných vzťahov
Koordinácia vzťahov Ministerstva financií SR s Európskou úniou, Európskou bankou pre obnovu a rozvoj, Európskou investičnou bankou, Medzinárodným menovým fondom, Svetovou bankou, Svetovou obchodnou organizáciou, OECD, ratingovými agentúrami a ostatnými medzinárodnými ekonomickými a menovo-finančnými inštitúciami
- Ďalšie funkcie:**
- Spolupredseda spoločného podvýboru SR a EÚ pre makroekonomickú politiku
 - Člen vyjednávacieho tímu v prístupovom procese SR k EÚ
 - Predseda pracovnej skupiny pre vstup SR do EMÚ
 - Predseda pracovnej skupiny pre kapitálové pohyby
 - Predseda pracovnej skupiny pre finančné služby
 - Koordinátor a vyjednávač vstupu SR do OECD
 - Člen výborov EDRC a CIME/CMIT v rámci OECD
 - Predseda dozornej rady Exportno-Importnej banky SR

07/1990 – 08/1991 **Ekonomická univerzita v Bratislave, Obchodná fakulta**
Docent, výučba: zahraničný obchod a medzinárodný platobný styk.

01/1980 – 06/1990 **Ekonomická univerzita v Bratislave, Obchodná fakulta**
Odborný asistent, zameranie: zahraničný obchod

VZDELANIE – ŠTUDIJNÉ POBYTY

06/2016 **Univerzita Tomáša Baťu v Zlíne, Fakulta managementu a ekonomiky**
Profesor, špecializácia: Management a ekonomika podniku
Inauguračná prednáška: Vybrané aspekty výmenných kurzov a ich vplyv na ekonomiku a podnikovú sféru

10/2013 **Cass Business School (Londýn)**
Vedecko-výskumný pobyt: zameranie na financie

11/2013 **Cameron School of Business, University of St. Thomas (Houston)**
Vedecko-výskumný pobyt: zameranie na financie

07/1993 – 08/1993 **Wharton School of Economics, Pennsylvania University**
Program zameraný na financie (Executive Program)

08/1992 – 06/1993 **Massachusetts Institute of Technology**
Postgraduálny vedecko-výskumný program,
Špecializácia: Svetová ekonomika a medzinárodne financie

06/1992 – 07/1992 **Harvard Business School, Harvard University**
Program zameraný na strategické riadenie (Executive Program)

03/1990 – 03/1991 **U.S. Business School v Prahe / Rochester Institute of Technology**
M.B.A., Master of Business Administration (MBA)

01/1991 **Inštitút MMF (Praha)**
Kurz aplikovanej makroekonomiky

10/1986 – 7/1990 **Ekonomická univerzita v Bratislave, Obchodná fakulta**
Docent, špecializácia: zahraničný obchod
Habilitačná práca: Stratégia prechodu na konvertibilitu československej koruny

01/1980 – 09/1985 **Ekonomická univerzita v Bratislave, Obchodná fakulta**
PhD, špecializácia: zahraničný obchod
Dizertačná práca: Vplyv devízových kurzov a prepočítacích koeficientov pri intenzifikácii VEV ČSSR

09/1975 – 11/1979 **Ekonomická univerzita v Bratislave, Obchodná fakulta**
Ing, vysokoškolské štúdium, špecializácia: zahraničný obchod
Diplomová práca: Financovanie zahraničného obchodu

PUBLIKAČNÁ ČINNOSŤ A VYSTÚPENIA

Autor 2 monografií a spoluautor 12 monografií, 33 vedeckých článkov, spoluautor univerzitných učebníc a autor 108 vystúpení (z toho 67 pozvaných) na domácich a zahraničných vedeckých konferenciách zameraných na svetovú ekonomiku, makroekonomiku, medzinárodné-menovo-finančné vzťahy, režimy výmenných kurzov, medzinárodný obchod, svetovú finančnú a dlhovú krízu, nerovnosti rozdelenia príjmov; všetko v slovenskom alebo anglickom jazyku.

AKADEMICKÉ VYZNAMENANIA

1990	Udelená cena rektora – Ekonomickej univerzity v Bratislave
najlepšia publikovaná učebnica
2013	Čestné uznanie – Paneurópska vysoká škola
za mimoriadny prínos k rozvoju ekonomickej teórie a vedeckej spolupráce v Európe
2013	Udelené čestné uznanie – Medzinárodného klubu SR
za aktuálne príspevky k vývoju svetovej ekonomiky
2015	Udelený Zlatý Biatek – Hospodárskeho klubu Slovenskej republiky
za vedecké výstupy v oblasti medzinárodných financií

ČLENSTVO

Člen Európskej akadémie vedy a umenia (Salzburg)
Člen Hospodárskeho a sociálneho výboru (ECOSOC – Brusel)
Člen Hospodárskeho a sociálneho výboru SR
Člen Hospodárskeho klubu SR
Podpredseda Medzinárodného klubu SR

JAZYKOVÉ ZNALOSTI

Slovenský jazyk – rodný jazyk
Anglický jazyk – aktívne
Ruský jazyk – aktívne
Nemecký jazyk – pasívne
Esperanto – pasívne

Vízia pre rozvoj Rady pre rozpočtovú zodpovednosť

Úvod

V období 70-tych rokov minulého storočia v priemyselne vyspelých štátoch **vznikla požiadavka zabezpečenia makroekonomickej stability**. Vysoká miera inflácie v tomto období viedla v makroekonomickom rámci k posilneniu menovej politiky. Charakteristickou črtou toho obdobia bol vznik a rozvoj nových inovatívnych finančných nástrojov, ktoré ovplyvnili menové agregáty. V snahe zabezpečiť stabilný makroekonomický rámec **vznikla otázka ako zabezpečiť druhú zložku makroekonomického rámca, t. j. fiškálnu politiku**.

Fiškálna politika v porovnaní s menovou politikou je technicky jednoduchšie realizovateľná, ale je vystavená väčším rizikám. Tieto riziká súvisia bezprostredne s politickými cyklami. Práve cykly a krátkodobé správanie sa politických subjektov môže viesť k zlepšeniu udržateľnosti verejných financií, ako aj k ich zhoršeniu.

Vznik hypotekárnej krízy, ktorá spôsobila svetovú finančnú krízu a hlbokú recesiu viedla aj k bezprecedentnej **dlhovej kríze**. Epicentrom svetovej finančnej krízy sa stali USA. Epicentrom dlhovej krízy sa stali niektoré štáty eurozóny. Vznik dlhovej krízy viedol k prehodnoteniu fiškálneho rámca v členských štátoch Európskej únie, ale hlavne v štátoch eurozóny. Výsledkom tohto nepriaznivého vývoja a neudržateľnosti verejných financií bolo **vytvorenie nezávislých národných fiškálnych inštitúcií**, ktorých hlavným cieľom bola orientácia na zabezpečenie udržateľnosti verejných financií. Pretože Slovenská republika sa stala členským štátom eurozóny, podobne ako aj iné štáty eurozóny, Slovensko schválilo a vytvorilo nezávislú fiškálnu inštitúciu - Radu pre rozpočtovú zodpovednosť (ďalej RRZ).

Predložená vízia má **rámcový charakter**. Jej cieľom je zhodnotenie historického vývoja vzniku inštitucionálneho usporiadania fiškálneho rámca v rámci členských štátov Európskej únie, ale hlavne v eurozóne. Obsahuje námety na ďalšie skvalitnenie prehĺbenie činnosti Rady pre rozpočtovú zodpovednosť, je víziou jej rozvoja tiež z hľadiska metodologického prístupu v podmienkach Slovenskej republiky. Okrem toho má vízia poukázať na ďalšie možnosti skvalitnenia fungovania inštitucionálneho rámca a foriem prehĺbenia ďalšej efektívnej spolupráce medzi nezávislými inštitúciami pre riadenie fiškálnej politiky v rámci eurozóny. Pri zámeroch o udržateľnosti verejných financií je príslušná časť tejto vízie účelne zameraná na nepredvídateľné riziká v dôsledku klimatických zmien a Covidu-19.

Súčasný stav

Vznik RRZ na Slovensku je výsledkom objektívneho procesu orientovaného na skvalitnenie, stransparentnenie a zefektívnenie fungovania fiškálneho rámca. Slovenská republika podobne ako ostatné priemyselné vyspelé štáty schválila a implementovala zákon o nezávislom posudzovaní vo vývoji verejných financií.

Vytvorenie RRZ vytvorilo vecné a systémové predpoklady pre jej fungovanie ako nezávislej inštitúcie orientovanej na posilnenie transparentnosti, zodpovednosti. Sú vytvorené tiež predpoklady na verejnú diskusiu o zabezpečení udržateľnosti verejných financií. Jej vznik a fungovanie bolo cenným príspevkom na ceste k udržateľnosti verejných financií v podmienkach Slovenskej republiky.

Za obdobie od jej vzniku až po súčasnosť RRZ prispela k pozitívnemu vývoju pri príprave a formulovaní zámerov v rámci fiškálnych pravidiel. Vzhľadom na zložitosť a nepredvídateľnosť ďalšieho vývoja, ktorý môže byť ovplyvnený transformáciou ekonomiky orientovanou na tri základné piliere, a to zelenú, inteligentnú a férovú ekonomiku, vzniknú aj nové požiadavky a potreby pri hodnotení vývoja udržateľnosti verejných financií.

Akým výzvam čelí RRZ

RRZ stojí pred veľmi náročnou úlohou, ktorou je zabezpečiť jej nezávislé a profesionálne fungovanie nielen v pripravovanom procese po krízovom vývoji¹, ale hlavne zo strednodobého a dlhodobého hľadiska je ňou čeliť nepredvídateľným zmenám pri relatívne rýchlo sa meniacich vonkajších podmienkach.

Za krátke obdobie existencie RRZ prispela veľmi pozitívne k celkovej diskusii fiškálneho rámca. Môže ďalej stavať na pozitívnych výsledkoch, ale v porovnaní s inými nezávislými fiškálnymi inštitúciami má priestor pre ďalšie rozšírenie svojej činnosti. RRZ vzhľadom na svoj profesionálny charakter môže rozšíriť svoje aktivity pri vypravovaní analytických správ o fiškálnom rámci, podieľať sa na výboroch daňovej politiky a makroekonomických prognóz.

Pre rozšírenie vyššie uvedených aktivít RRZ a z hľadiska budúceho vývoja prospešných aktivít pri koncipovaní budúceho vývoja v oblasti verejných financií by bolo vhodné uvažovať aj o prijatí nových vysoko kvalifikovaných pracovníkov.

¹ V súčasnosti takmer všetky štáty vo svete čelia svetovej pandémie. Táto pandémia bude mať ďalekosiahle dôsledky na verejné financie. Okrem riešených problémov v oblasti Covid-19 však existuje ďalšie veľké bremeno vplyvu na verejný rozpočet spôsobené klimatickými zmenami.

Celkovému skvalitneniu fiškálneho rámca by prispela aj hlbšia spolupráca tak s úrovňou Ministerstva financií, ako aj so Štatistickým úradom Slovenskej republiky, ktorého informácie a údaje sú kľúčové pre ďalšie kvantitatívne analýzy.

Keďže verejné financie sú vystavené politickým cyklom, je priestor tiež na diskusiu v prípravných fázach rozpočtu, s politickými subjektmi s cieľom dosiahnutia udržateľnosti vo vývoji verejných financií. Skvalitnenie a posilnenie činnosti RRZ bezprostredne súvisí aj so skvalitnením metodologického rámca, inštitucionálneho postavenia, ale aj s rastom profesionálnej úrovne zamestnancov RRZ.

Metodologické aspekty fiškálnych pravidiel v podmienkach Slovenska

Podobne ako ostatné priemyselné vyspelé štáty aj Slovenská republika v oblasti verejných financií v praxi uplatňuje fiškálne pravidlá². Hoci tieto pravidlá sú všeobecne známe, nie všetky štáty ich rovnako využívajú pri hodnotení udržateľnosti.

Jedným z najdôležitejších kritérií vo verejných financiách je verejný dlh a dynamika jeho vývoja. V podmienkach Slovenska sa využíva inštitút hrubého verejného dlhu. V tomto kontexte z hľadiska metodologického prístupu bolo by vhodné **rozlišovať hrubý verejný dlh** (všetky záväzky štátu) a **čistý verejný dlh** (hrubý verejný dlh znížený o aktíva štátu)³.

Pri uplatňovaní jednotlivých fiškálnych pravidiel jednotlivé štáty prezentujú rôzne prístupy. V snahe zabezpečiť dlhodobú udržateľnosť verejných financií by bolo vhodné v podmienkach Slovenska **stanoviť aj strop na výdavky**. S metodologickými otázkami v oblasti verejných financií bezprostredne súvisí aj otázka uplatňovania týchto pravidiel v rámci členských štátov Európskej únie, ale hlavne v rámci členských štátov eurozóny.

² Fiškálne pravidlá predstavujú vo fiškálnej politike dlhotrvajúce obmedzenie prostredníctvom číselných limitov pre rozpočtové agregáty. V praxi poznáme nasledovné fiškálne pravidlá: rozpočtového zostatku, verejného dlhu, výdavkov a príjmov.

³ Verejný dlh a čistý verejný dlh. Okrem týchto pojmov je pri udržateľnosti brať do úvahy aj čistý domáci a čistý zahraničný dlh.

Fiškálne pravidlá a pre verejné financie v štátov EÚ

Po prijatí Maastrichtskej zmluvy⁴ a schválení nominálnych konvergenčných kritérií členské štáty eurozóny prijali základný dokument pre zabezpečenie stability vo verejných financiách s názvom **Pakt stability a rastu**⁵. Aj napriek tomu, že všetky štáty EÚ prijali tento dokument ako záväzný, v praxi dochádzalo k jeho pravidelnému porušovaniu pri nedodržiavaní plnenia jeho záväzných záväzkov.

Svetová finančná kríza a hlboká recesia poukázala na relatívne **nezodpovedný prístup niektorých štátov eurozóny k plneniu Paktu stability a rastu**. Štáty, ktoré dosahovali relatívne nízku konkurencieschopnosť na zahraničných trhoch zaznamenali aj veľké tak vnútorné ako aj vonkajšie ekonomické nerovnováhy. Najvýraznejšou vnútornou nerovnováhou bol práve relatívne vysoký verejný dlh. Preto Európska komisia pre posilnenie fiškálneho rámca ako aj makroekonomických rovnováh prijala celý rad potrebných dokumentov na zníženie ekonomických nerovnováh a zníženie verejného dlhu a deficitu.

Pre štáty Európskej únie boli prijaté **dva balíky dokumentov**. Dokumenty orientované na zabezpečenie udržateľnosti verejných financií ako **balík šiestich dokumentov**⁶ a **balík dvoch dokumentov**⁷ orientovaný aj na **finančnú stabilitu**. Pokračujúci a prehlbujúci proces vonkajších a vnútorných nerovnováh v rámci členských štátov eurozóny viedol ďalej k prijatiu **dokumentu pre makroekonomické nerovnováhy**.

Aj napriek celkovému úsiliu o stabilizáciu vývoja v oblasti verejných financií, hlavne verejného dlhu a deficitu, možno sledovať, že **niektoré vybrané členské štáty eurozóny nevyužili dostatočný fiškálny priestor pre výraznejšie zníženie deficitu a verejného dlhu** v období relatívne dlhého hospodárskeho rastu. Vzhľadom na zložitosť súčasného, ale hlavne budúceho ekonomického

⁴ Maastrichtská zmluva bola podpísaná všetkými členskými štátmi Európskeho hospodárskeho spoločenstva (EHS) 7. februára 1992 v holandskom Maastrichte a vstúpila do platnosti 1. novembra 1993. Jednou zo základných priorít tejto zmluvy bola hospodárska politika o konvergencii členských štátov Európskej únie. Súčasťou Maastrichtskej zmluvy boli prijaté nominálne konvergenčné kritéria v oblasti menovej, kurzovej a fiškálnej politiky.

⁵ Pri prípravách o vytvorení jednotnej meny a jednotnej menovej politiky v rámci tých štátov vznikla otázka ako zabezpečiť správne fungovanie udržateľnej a stabilnej fiškálnej politiky. Výsledkom týchto snáh bolo vytvorenie Paktu stability a rastu (Stability and Growth Pact – SGP) v roku 1997. Jeho cieľom bolo posilniť monitorovanie a koordináciu národných fiškálnych a hospodárskych politík na dosiahnutie stanovených kritérií pre fiškálny deficit a verejný dlh. Revízia Paktu stability a rastu, uskutočnená v roku 2005, bola zameraná na zohľadnenie hospodárskeho cyklu a jeho vplyvu na verejné financie.

⁶Balík šesť (Sixt Pact) predstavoval päť nariadení a jednu Smernicu Európskej komisie. Cieľom tohto balíka bola snaha o posilnenie fiškálneho dohľadu, vrátane skúmania makroekonomických nerovnováh.

⁷ Balík dvoch legislatívnych aktov predstavuje rámec pre štáty, ktoré zápasia s finančnou stabilitou. Okrem toho, balík legislatívnych aktov posilňuje rozpočtovú koordináciu prostredníctvom mnohostranného posúdenia rozpočtových plánov členských štátov EÚ na základe spoločného harmonogramu.

a sociálneho vývoja dôležitou bude prehĺbená spolupráca s národnými a nadnárodnými fiškálnymi inštitúciami.

Možnosti spolupráce RRZ s nadnárodnými a národnými inštitúciami

V rámci RRZ sa ponúka možnosť v rokovaníach **s partnerskými národnými nezávislými fiškálnymi inštitúciami**. Okrem toho je priestor pre spoluprácu aj na úrovni iných popredných inštitúcií v rámci inštitucionálneho usporiadania Európskej únie a OECD. Potrebne je **pokračovať v rokovaníach o doladenie niektorých riešiteľných a doposiaľ nevyriešených otázkach, hlavne v oblasti daňových rajov**.

Pri ďalšom skvalitňovaní fiškálneho rámca v členských štátoch Európskej únie bude dôležitá prehĺbená spolupráca s **Európskou fiškálnou radou**.⁸ Vzájomne výhodná spolupráca by mala byť orientovaná na výmenu poznatkov a skúseností pri uplatňovaní fiškálnych pravidiel na úrovni Európskej únie, ako aj na národnej úrovni.

V súčasnosti možno sledovať **niektoré otvorené otázky v oblasti verejného dlhu. Fiškálny deficit a verejný dlh sú** základnými kategóriami v Pakte stability a rastu, ale tiež v dokumente, ktorý bol prijatý pri korigovaní makroekonomických nerovnováh. V súvislosti s výskytom pandémie Covid-19 a jej vplyvu na verejné financie bola prijatá klauzula, tzv. **Hlavná úniková doložka** (General Escape Clause). **Vzťahuje sa k Paktu stability a rastu ale v postupe pri makroekonomických nerovnováhach táto doložka absentuje**.

RRZ môže ponúknuť a rozšíriť svoje aktivity zúčastňovať sa na rokovaníach s partnerskými národnými nezávislými fiškálnymi inštitúciami, ktoré sa zaoberajú fiškálnymi pravidlami a ich uplatňovaním v praxi. Okrem toho existuje aj relatívny priestor pre konštruktívnu spoluprácu v rámci Európskeho semestra. Je ďalej priestor pri o doladenie niektorých riešiteľných a doteraz nevyriešených otázok napr. zlepšenie celkového riadenia v oblasti verejných financií.

V súčasnosti všetky štáty Európskej únie čelia novým a nepredvídateľným výzvam do budúcnosti. V tomto kontexte **je vítaná vopred avizovaná diskusia**, ktorú podporuje aj Európska komisia za účasti všetkých zainteresovaných strán, **na dosiahnutie zásadnej zhody o najbližšom vývoji**. Predpokladaná **vysoká úroveň celkového konsenzu a zvýšenie dôvery medzi všetkými**

⁸ Európska fiškálna rada (European Fiscal Board) vznikla ako výsledok Správy piatich prezidentov (Five President Report) v októbri 2015. Cieľom Rady je poskytovať Európskej komisii hodnotenie implementácie fiškálnych pravidiel, vrátane hodnotenia aktuálneho stavu v rámci členských štátov eurozóny, ako aj na národnej úrovni.

rozhodujúcimi zainteresovanými stranami je v súčasnosti viac aktuálna ako kedykoľvek v minulosti⁹.

V tomto kontexte RRZ sa môže aktívnejšie zapojiť do konštruktívnej a tvorivej diskusie orientovanej na skvalitnenie a zefektívnenie riadenia hospodárskych politík, ako predpoklad dosiahnutia udržateľného vývoja v oblasti verejných financií¹⁰. **Od prijatia Paktu stability a rastu väčšina členských štátov bola orientovaná na výdavkovú časť. Pre zabezpečenie udržateľnosti verejných financií dôležité miesto hrajú príjmy do rozpočtov.**

Výzvy pre Európsku komisiu a získanie dodatočných príjmov

V súčasnosti väčšina členských štátov EÚ čelí a bude čeliť dileme, ako zabezpečiť dodatočné príjmy do národných rozpočtov. Jednou z možných ciest na získanie dodatočných príjmov do národných rozpočtov je **riešenie otázok daňových rajov, agresívneho zdaňovania¹¹, defraudovania**, a pod.

V tomto kontexte podpora spravodlivého zdaňovania, boj proti daňovým únikom, neplateniu daní, praniu špinavých peňazí, existujúcemu neformálnemu sektoru v ekonomike a korupcií je jednou z kriteriálnych a neodkladných úloh na ceste zvýšenia príjmov do národných rozpočtov¹².

Riziká budúceho vývoja: COVID-19 a klimatické zmeny

Vznik svetovej vírusovej pandémie a kríza verejného zdravotníctva, humanitárna kríza, sociálna, ekonomická a kríza trhu práce, predstavujú ďalšie neočakávané riziká na verejné financie. V snahe čeliť nepredvídaným dôsledkom Covid-19 sa očakáva, že budú potrebné dodatočné zdroje z rozpočtu na skvalitnenie zdravotníctva ako celku.

⁹ Vzhľadom na začatý proces transformácie v štátoch Európskej únie, Európska komisia vyzýva všetky zainteresované strany, aby sa aktívne zapojili do širokej diskusie ako posilniť všetky základné prvky fungovania a vykonávania rámca pre výkon hospodárskej politiky. V tomto kontexte Európska komisia podporuje široký dialóg so všetkými inštitúciami, hlavne Európskym parlamentom, Európskou radou, Európskou centrálnou bankou, Hospodárskym a sociálnym výborom, Výborom regiónov, národnými centrálnymi bankami, národnými radami pre produktivitu, sociálnymi partnermi, organizáciami občianskej spoločnosti, univerzitnou a vedeckou komunitou, vrátane nezávislých národných fiškálnych inštitúcií.

¹⁰ Európska komisia dňa 7. mája 2020 schválila nový Akčný plán proti praniu špinavých peňazí (Anti-money Laundering/Task Force). Okrem posilnenia dohľadu nad touto nelegálnou aktivitou, schválený Akčný plán rieši aj otázku metodológie pre identifikovanie tretích štátov s najväčším rizikom v tejto oblasti. Podľa oficiálnych zdrojov OSN celkový objem finančných aktív súvisiacich s práním špinavých peňazí predstavuje ročne 2% až 5% svetového HDP.

¹¹ Podľa aktuálnych odhadov Medzinárodného menového fondu ročný tok finančných aktív z jednotlivých štátov do daňových rajov predstavuje 3 bilióny USD. Podľa odhadov Európskeho parlamentu daňové úniky v rámci členských štátov EÚ predstavujú ročne 825 mld. EUR.

Pre súčasný vývoj civilizácie je charakteristické **narastajúce riziko vysokej miery ekonomickej neistoty**, ktorú bolo možné sledovať už v minulom roku. Táto neistota bola sprevádzaná procesom postupného zníženia hospodárskeho rastu a obchodnou vojnou medzi USA a Čínou. Okrem toho bolo možné sledovať narastajúce **hrozby v dôsledku klimatických zmien**.

Vznik neočakávaných a nepredvídateľných a rýchlo sa meniacich vonkajších reálnych šokov, hlavne klimatických zmien, bude mať veľký vplyv na verejné financie. Meniace sa klimatické zmeny môžu viesť k bezprecedentným dôsledkom pre udržateľnosť verejných financií.

Tieto klimatické zmeny môžu mať ďalekosiahle dôsledky pre celý makroekonomický rámec, t. j. menovú, fiškálnu politiku, ako aj finančnú stabilitu. V prípade pokračujúceho procesu otepľovania môže to viesť k nárastu cien potravín, čo môže ovplyvniť zvýšenie úrokových mier a následne k zdraženiu úverov. Zvýšenie úrokových mier môže mať negatívny vplyv na hospodársky rast. Výskyt prírodných katastrof môže mať výrazný vplyv na stabilitu finančného sektora, hlavne na poisťovníctvo. **Nakoniec všetko bude viesť k dodatočným výdavkom zo štátneho rozpočtu, čo v konečnom dôsledku môže ovplyvniť udržateľnosť verejných financií.**

Slovenská republika podobne ako ďalších 193 členských štátov Organizácie spojených národov prijala v septembri 2015 dokument „**Udržateľné ciele rozvoja**“. Keďže Slovensko je signátorom tohto dokumentu, zaviazalo sa, že bude sledovať plnenie týchto cieľov, čo tiež bude predpokladať dodatočné výdavky štátneho rozpočtu.

Okrem toho SR sa zaviazala k rozvojovej pomoci v rámci medzinárodných menovo-finančných inštitúcií. V dôsledku už spomínaných klimatických zmien môže vzniknúť v rámci Agendy 2030 potreba zvýšenia dodatočných príspevkov pre najchudobnejšie štáty, čo bude ďalším bremenom pre štátny rozpočet.

Podobne ako iné národné fiškálne inštitúcie, **aj RRZ môže podporiť a zapojiť sa odborne do diskusií o zabezpečení zvýšených príjmov do štátneho rozpočtu**. V súčasnosti je celý rad otvorených problémov, ktoré bezprostredne ovplyvňujú úroveň národných rozpočtov, ale ich riešenie potrebuje medzinárodnú spoluprácu. Medzi najväčšie výzvy, ktoré spôsobujú nestabilitu verejných financií jednotlivých členských štátov Európskej únie a súvisia so zabezpečením udržateľnosti verejných financií, patrí **výzva ako čeliť všetkým aktivitám, ktoré nie sú transparentné**.

Záver

Cieľom predloženej rámcovej vízie pre rozvoj Rady pre rozpočtovú zodpovednosť je okrem snahy zhodnotiť historický vývoj inštitucionálneho fiškálneho rámca členských štátov EÚ, aj poukázať na možnosti perspektív ďalšieho prehĺbenia rozvoja RRZ a ponúknuť možnosti ďalšieho skvalitnenia a rozšírenia jej činnosti. **Ponúka alternatívy participácie na riešení niektorých vybraných problémov s Európskou komisiou, ale hlavne poukazuje na nové bezprecedentné a nepredvídateľné reálne vonkajšie šoky, ktoré môžu bezprostredne súvisieť s pokrízovým vývojom po pandémii, s technologickými zmenami a klimatickými hrozbami.**

Nástup na pokrízový vývoj po pandémii môže mať nové črty v súvislosti s inkluzívnou transformáciou. Predpokladá sa, že **inkluzívna transformácia bude orientovaná na zelenú, inteligentnú a sociálne spravodlivú ekonomiku.** Tri vzájomné prepojené piliere budúceho vývoja môžu vytvoriť základ pre nastolenie udržateľného hospodárskeho rastu a stabilného sociálneho vývoja. **Nastúpený proces inkluzívnej transformácie môže výrazne ovplyvniť aj budúci vývoj v oblasti verejných financií.**

V tomto kontexte má Rada pre rozpočtovú zodpovednosť okrem jej základných povinností vyplývajúcich zo zákona, **priestor aktívne sa zapojiť do odbornej konštruktívnej a vecnej diskusie o budúcom smerovaní fiškálneho rámca v podmienkach Slovenskej republiky, ako aj členských štátov EÚ, ale hlavne štátov eurozóny.**